

25. évf. 5. sz. 1978. május

Tudományos és Műszaki Tájékoztatás

AZ ÉPÍTÉSÜGYI SZELEKTÍV INFORMÁCIÓS SZOLGÁLTATÁSOK

Kováts Tibor

Építésügyi Tájékoztatási Központ

A szelektív szemponthoz – körültekintő, szakszerű munkával és következetességgel – fokozatosan érvényre lehet juttatni az *Építésügyi Tájékoztatási Központ (ÉTK)* hagyományos tájékoztatási szolgáltatásaiban is. Erre szükség van, mert az információgyűjtésre ma még általában csak modellkísérletek a jellemzők, a korszerű gépesített adatszolgáltatás mellett pedig a hagyományos tájékoztatási szolgáltatások még sokáig fennmaradnak.

Ehhez azonban a konzekvenciákat le kell vonni és át kell értékelni a korszerű tudományos tájékoztatási rendszerhez való csatlakozás szubjektív és objektív feltételeit. A szelektivitásnak ugyanis olyan *feltételei* vannak, amelyeknek alaptényezőit a tudományos rendszerezés, a módszertani fejlesztés már kimunkálta és a gyakorlatban alkalmazza is. Ide tartozik: a *teaurusz, az elektronikus adatfeldolgozás, az információs adatbank és a gépi programok rendszer-kapcsolata*. Mindezek szinte kényszerpályára terelik a szelektív törekvéseket [1, 2, 3].

Sajnos nem ez a helyzet a szubjektív feltételeket illetően, amelyek között első helyen az *információs igények* állnak. A szakszerű szelektív munka hatásfokát lényegesen rontja, ha az információs igényt nem tudják, vagy nem akarják pontosítani.

A tudományos–műszaki tájékoztatás *kifinomult* mechanizmusa egyszerűen csődöt mond, amikor a felhasználót „minden” érdekli, vagy olyan adat-összeállításra kíváncsi, amelynek részadatai sem egyenként, sem összesítve nem szerepelnek országos vagy nemzetközi publikációban. Az ilyen szubjektív, túlzó elképzelések olyan módon rontják az egyébként szakszerű tudományos–műszaki tájékoztató munka hitelét, hogy ellenük még csak védekezni sem lehet, hiszen nem a tájékoztatás feladata az igények szakszerűtlen megfogalmazásának bírálata.

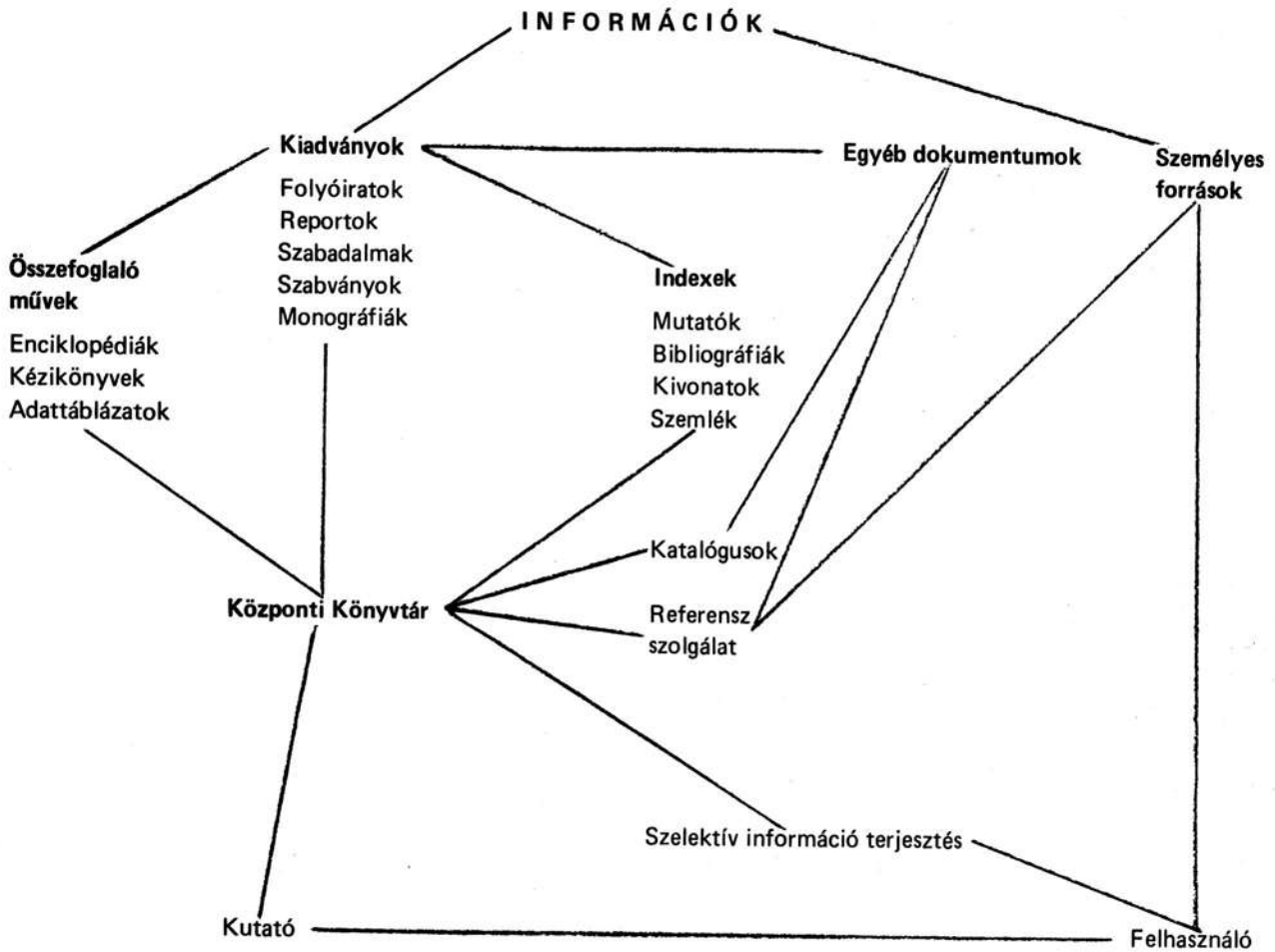
A fentieket előrebocsátva tekintsük át azokat a *hagyományos információs szolgáltatásokat*, amelyek korszerűsítése a szelektív fokozottabb érvényesítésével már megoldódott, illetve továbbfejleszthető (1. ábra) [4].

Témafigyelés – Referálókarton-szolgálat

A tájékoztatás egyik alaptevékenysége a *témafigyelés és az erre épülő referálókarton-szolgálat*. Az építésügyi tájékoztatás sem nélkülözheti ezt az alapszolgáltatást, fontos tevékenységet, mégis ennek – a korábbi gyakorlatból fennmaradt – ömlesztett anyaga (ui. minden elkészült referátum téma szerint szakozva, de válogatás nélkül a megrendelőkhöz került), ma már teherként nehezedne a szakemberekre. Az információk iránti egészséges igényt ma már az jellemzi, hogy nem annyira tömeges, mint inkább válogatott információkra van szükség.

Az ágazat tájékoztatási bázisintézete, az ÉTK is fokozottan ajánlja, hogy a vállalatok és szakemberek a több, mint 400 téma közül csak a profiljuknak és érdeklődési körüknek legmegfelelőbbeket kísérik figyelemmel, viszont folyamatosan és ne esetlegesen.

A több évtizedes gyakorlat azt mutatja, hogy ez a többszáz téma – igazodva a műszaki fejlődés eredményeihez – *szinte teljesen átfogja* nemcsak az építésügy, de a meglehetősen kiterjedt ipari háttér – műszaki fejlesztés szempontjából fontos – témakörét is. Az ezek folyamatos figyelésére kiterjedő tájékoztató szolgálat (közel 500 külföldi szakfolyóirat, külföldi gyártmányismertető és prospektusok, valamint ún. nem publikált, vagy viszonyossági alapon kapott külföldi dokumentáció feldolgozása révén) teljes körűnek mondható.

1. ábra Az ÉTK információáramlási folyamatábrája

Az elmúlt évtized alatt fokozatosan megváltozott a műszaki témafigyelés alapkonceptiója. A publikációk mechanikus referálása helyett kialakult a témák folyamatos figyelése és a fejlődést nyomon követő referálási technika, méghozzá nem a korábbi leíró formában, hanem az adatokat, paramétereket felsoroló, jóval tömörebb formában.

A szelekció megvalósítására tett első komolyabb lépést a referálókartonok jelentették, melyek ETO jelzettel, tárgyszavakkal ellátva, témaszámok szerint csoportosítva kerültek szabványos könyvtári katalóguscédulán az előfizetőkhez.

Ebben a hagyományos szolgáltatásban az ÉTK egyelőre még a szabad tárgyszavas feldolgozási módszert alkalmazza. Azonban folyamatosan felkészül korszerűbb rendszer alkalmazására, s koordinált indexelő eljárás segítségével teremti meg az átmenetet a gépi adatfeldolgozáshoz, illetve a szelektív információterjesztés adatbankos rendszeréhez.

Építőipari világszínvonal-vizsgálatok

Jól hasznosíthatók mind az intézeti kutató-fejlesztő, mind a vállalati operatív munkában az építőipari világszínvonal-vizsgálatok: a szűkebb szakterületi tanulmányok egy-egy témakör legfrissebb külföldi és hazai adatait dolgozzák fel.

Az építésügyi tájékoztatásban a több, mint tíz évvel ezelőtt bevezetett témafeldolgozások a szelektivitásra törekvés előfutárai voltak. Ezt bizonyítja a témák évenkénti meghirdetésének rendszere, a műszaki fejlesztési programokhoz való igazodása, a megrendelők (kutatók, tervezők, beruházók, kivitelezők stb.) előzetes megkeresése a témák kiválasztása céljából.

Ebben a fejlődési szakaszban a világszínvonal-vizsgálat még mint gyűjtőfogalom szerepel annak a szolgáltatásnak a megjelölésére, amelynek célja „... egy adott kutatási, vagy műszaki fejlesztési feladat kitzúzése előtt tájékozódni a külföldi szakirodalom különféle szintű

feldolgozása és megismerése révén a feladatra vonatkozó eredményekről.”

A vizsgálat egyes szintjei a feldolgozási (igény szerinti) szempontok alapján a következő fokozatokra különültek el: *szelektált adatgyűjtemény – trendjelentés – témadokumentációs tanulmány* [6].

A *szelektált és értékelt adatgyűjtemény*, az ún. „rekordlista” valamely műszaki terméknek egy vagy több jellemző műszaki paraméterrel való ismertetése. Célja: *általános tájékoztatás nyújtása a nemzetközi eredményekről*, hogy ez a továbbiakban alapot adjon összevont mutatók kidolgozásához, amelyek jellemzik a vizsgált szakterületek műszaki színvonalát. Az adatgyűjtemény statisztikai sorai alapként szolgálnak az építőipar műszaki színvonalára és technikai fejlődésére vonatkozó nemzetközi összehasonlításhoz.

A *trendjelentés*, illetve iparági vizsgálat egy adott műszaki megoldásnak a *többi, azonos igényt kielégítő megoldáshoz való viszonyítását* mutatja be. Emellett utal a fejlődés tendenciájára, ütemére, esetleg – általános, nemzetközi szintű, előrejelző tájékoztatást nyújtva – extrapolálására is kísérletet tesz.

A *témadokumentációs tanulmány* szűk témakörben részletes *műszaki adatokat*, fejlődési irányzatokat, műszaki jellegű, nemzetközi szintű értékelést közöl, esetenként gazdasági adatokkal kiegészítve. Egyúttal – az anyag értékelése mellett – *prognózist* is ad a fejlődésről, főként a kutató és műszaki fejlesztéssel foglalkozó operatív szervek számára.

Az ÉTK szelektivitás irányába ható tudományos-műszaki információs kísérlete kudarcot vallott, szakmai érdektelenség fogadta. A több mint egy évtizeddel korábban, 1963-ban az *építésügyi tájékoztatásban bevezetett kezdeményezés* nem találhatott visszhangra a vállalatok, intézetek körében egyszerűen azért, mert *megelőzte korát*. Ilyen differenciált igények akkor még nem jelentkeztek az építésügyi ágazatban, így tehát ezek szelektív információs megválaszolása is elmaradt.

Itt kell emlékeztetnünk arra, hogy a szelektív információterjesztési rendszer kidolgozója, az USA-beli *H. P. Luhn* már 1958-ban beszél a *szelektív információszolgáltatásról*,* de bizonyos kutatóintézeti szintű és megszürt információszolgáltatási kísérletek után maga Luhn is csak 1961-ben fogalmazza meg végső formában.

Utólag megállapíthatjuk, hogy az ÉTK kezdeményezte világszínvonal-vizsgálatok eredetileg háromlépcsősre tervezett, más és más igény-nagyságrendhez igazodó, szelektív információterjesztési rendszere még abban is a Luhn elképzelése szerinti helyes nyomon haladt, hogy „... a *szelektív információterjesztés egy*

nagyobb rendszer részeként jelentkezik, amely a keresést és az egyéb típusú szolgáltatásokat is magába foglalja” [7].

A most már egyértelműen és egységesen világszínvonal-vizsgálatnak nevezett szolgáltatás – az előzetes igényvizsgálat segítségével – évente mintegy 20–25 témát dolgoz fel, amelyek szoros összefüggésben vannak az építésügyi ágazat fejlesztési céljaival. *Az összeállítások olyan információkat tartalmaznak, amelyek tartósan, több éven át felhasználhatók*. A világszínvonal-vizsgálatok prognosztikai és értékelő adataikkal, adatsoraikkal, műszaki információikkal időtállóak.

A témák kiválasztásakor a messzemenően érvényesülő szelektivitásra az is jellemző, hogy az évente feldolgozott témák pontosan körülhatároltak, és magasszintű, szakszerű adatfeldolgozást tartalmaznak, amelyekhez a kutatók, a tervezők és a gyakorlati szakemberek éveken át visszatérhetnek, mint forrásanyaghoz, illetve mint aktuális információs adattárhoz. Az ÉTK az évente meghirdetett és *kidolgozásra kerülő tanulmányok jegyzékét* – rövid tartalmi annotációval – sokszorosított formában *díjmentesen megküldi* a vállalatoknak, intézményeknek, a tárgyév előtt egy-két hónappal. A tanulmányok szélesebb körű műszaki hasznosítására és újrafogalmazására a tárgyévben elkészült vizsgálati anyagokat – a következő esztendő második félévétől – az ÉTK kedvezményesen áron bocsátja az érdeklődők rendelkezésére.

Építőipari termék-igényvizsgálatok

Hasznosan szolgálják a szelektív információszolgáltatásra irányuló speciális törekvéseket a – főként a beruházások, illetve a műszaki fejlesztési döntések előkészítésében összeállított – *piacvizsgálati és prognosztikai értékelő munkák, az ún. termék-igényvizsgálatok, ezek adat- és trend-összeállításai*.

E dokumentumok között rendszeresen szerepelnek az új, hazai építőipari termékek bevezetését előkészítő *piacfelmérési összeállítások*, valamint a már forgalmazott termékekre vonatkozó időszakos piacvizsgálatok. Ezek a vizsgálati anyagok komplex, de ugyanakkor szelektív információkat tartalmaznak, amelyek elégségesek az átfogó tájékozódáshoz. A még intenzívebb és szakosítottabb informálódáshoz a megrendelő (a gyártó vállalat) műszaki-gazdasági adatokkal alátámasztott egyedi tájékoztatást, s nem egyszerű gyakorlati – alternatív – *javaslatokat is kap a termék gyártásával, forgalmazásával, felhasználásával, exportpiacaival kapcsolatban*. [8].

Ez a szelektív információs adatgyűjtő, -feldolgozó és -szolgáltató munkának már olyan összetett és speciális igényre alapozott fajtája, amelyet az ágazati tájékoztató bázisintézet esetenként, egyedileg állít össze a felmerülő vállalati igény-szempontokra támaszkodva.

* Az OMKDK 1965-ben vezette be témafigyelő szolgálatát a szelektív információterjesztés manuális változataként. Szerk. megj.

Építéstervezés-Gyorsindex

A szelektív információterjesztés legkorszerűbb gépesített adatfeldolgozási rendszerébe illik bele az *Építéstervezés-Gyorsindex* című KWIC-index, amely az Építésügyi Tájékoztatói Központ, az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ és az Általános Épülettervező Vállalat együttműködésével készülő index. A havi kiadvány már 1969-ben – akkor még kísérleti jelleggel – gépi adatfeldolgozással készült. Az ún. *permutált* (szöveggörnyezetes) formában készített index akkor úttörő kezdeményezésnek számított a hazai építésügyi tájékoztatásban.

A tárgyszavakkal megfogalmazott műcímek rendszere a hazai felhasználók hamarosan megismerték és megszokták deszkriptor-jegyzék szerinti alkalmazásukat. A KWIC-index azóta is népszerű és jól használható; különösen a műszaki tervezők munkáját segíti, de jól tudják hasznosítani a kutató, adatgyűjtő és adatfeldolgozó munkában is.

Építőipari termékinformációs szolgálat

A hazai építőiparban alkalmazható termékek, gépek, szerkezetek és építőanyagok rendszerezett *adatfeldolgozását és katalógizálását* az ÉTK 1968-ban kezdte meg, megvetve ezzel a hazai építőipari termékinformációs szolgálat alapját.

Ilyen katalógusrendszer, illetve sorozat megjelenítésére korábban nem volt példa a magyar építőiparban. A vállalkozás méreteire jellemző, hogy a szolgáltatás keretében 1972 végéig az ÉTK feldolgozta és megjelentette a *Magyar Építőipari Katalógus* 40 kötetét, amelyek több, mint 14 ezer termék-leírást tartalmaznak. A katalógussorozat négy fő részre tagozódva felöleli az épületgépészet (I), az építőipari gépek (II), az építőanyagok (III), valamint az építőelemek és szerkezetek (IV) valamennyi fontos adatát.

Az adatgyűjtés és a feldolgozás azonban ebben a formájában – kötetkatalógusok megjelenítésével – nem tud lépést tartani a műszaki fejlődés állandó változásaival. A feltételek viszont még nem értek meg arra, hogy a katalógus valamennyi adatát számítógéppel tároljuk. Így célszerűnek látszott a rendszeresen kiegészülő termék-adatbázist a szelektivitási szempontok fokozatos érvényesítésével *folyamatos termékinformációként továbbfejleszteni*. Ebben már annak a korszerűbb célnak is érvényesülnie kellett, hogy egy-egy új termék műszaki leírása lehetőleg gyorsan és folyamatosan jusson el az építőipari szakemberekhez, a tervezőkhöz és a kivitelezőkhöz.

Ehhez át kellett térni a *könnyebben kezelhető, cserélhető, betétlapos rendszerre*. Ma már az ÉTK korszerű szempontok szerint végzi – bár még nem

gépesítve – a szelektív építőipari termékinformációs szolgáltatását.

Gyorsinformáció szolgáltatás az építésügy felső vezetőinek és a vállalati vezetőknek

Az ÉTK az ismertetett *hagyományos tájékoztatói formák mellett új információs szolgáltatásokat vezetett be*, amelyek rövidebb átfutási idővel nyújtják a szükséges információkat az építésügy felső vezetőinek, a tárca irányító szerveinek, a vállalati vezetőknek, a tudományos kutatóknak és általában a műszaki fejlesztés irányítóinak.

Ahhoz, hogy a gyorsinformációs szolgáltatás indokolt és megfelelően operatív szerephez jusson a szelektív műszaki tájékoztatói rendszerben, mindenekelőtt figyelembe kellett venni az építésügyi ágazat fejlesztési céljait, valamint *a vezetők sajátos információs igényeit*. Nem lehetett számításon kívül hagyni természetesen azt sem, hogy mind a felső vezetők, mind a vállalati vezetők részesülnek esetenkénti információs igényeket kielégítő tájékoztatásban, amely megfelel műszaki érdeklődésüknek [9].

Az új szolgáltatás szervezési koncepciója ennek nem mondott ellent, mert a szelektív információterjesztés lényeges eleme a folyamatosság, ezzel éppen az információk célbajuttatásában mutatkozó korábbi esetlegeséget hidalta át.

Az építésügyi ágazat felső vezetői – miniszter, államtitkár, miniszterhelyettesek – számára 1973 óta működő szolgáltatás tapasztalatai szabták meg a gyakorlatban *a szelektálás célszerűségi szempontjait*, valamint a legmegfelelőbb közlési formákat [10].

Az ÉTK 1974 óta folyamatos gyorsinformációt nyújt húsz fontos és aktuális műszaki témakörből vállalati vezetők és műszaki szakemberek részére. A témaköröket úgy kellett kialakítani, hogy kapcsolódjanak a műszaki fejlesztési tervekhez, a Célprogram Bizottságok és az OMFB céljaihoz, népgazdasági, iparfejlesztési stb. koncepciókhoz [11].

A szelektív gyorsinformáció szolgáltatás a tapasztalatok szerint megfelel az ágazati követelményeknek. Előnye, hogy a témakörök bármikor rugalmasan a műszaki követelmények változásaihoz igazíthatók [12].

Szelektív Tervezési Adatgyűjtemény sorozat

A kéziratként megjelenő sorozati kiadványok a tervezők, beruházók és kivitelezők gyakorlati munkáját kívánják megkönnyíteni. Nyilvánvaló, hogy a beruházások előkészítésében és megvalósításában résztvevő intézmények együttműködésének alapja csakis a közös feladat elvégzését befolyásoló szabályozók egységes ismerete és alkalmazása lehet. Az Adatgyűjtemény *témán-*

ként gyűjti és dolgozza fel azt az ismeretanyagot, amely a beruházáshoz, a tervezéshez és a kivitelezéshez nélkülözhetetlen [13].

Az adatgyűjtésnek és közlésnek – természetszerűen – nem lehet célja az átfogó műszaki (mérnöki) ismeretek összefoglalása, miután ezek olyan elméleti, műszaki tervezési, kivitelezési, anyagellátási stb. kérdésekkel függenek össze, amelyeknek minden változatát egyetlen kiadványban összegyűjteni lehetetlen.

Viszont a beruházási és a műszaki döntések jelentős részét gazdasági, jogi, rendészeti, hatósági stb. szabályozók és előírások korlátozzák. Ezek ismerete és folyamatos figyelése nagy idő- és energiaráfordítást követel a szakemberektől. A szolgáltatás célja, hogy az egy-egy létesítmény-csoportra, vagy szakágra vonatkozó szabályozókat, előírásokat, fejlesztési célokat és gyakorlati tapasztalatokat összegyűjtse és lehetőleg teljeskörűen, de ugyanakkor a legszükségesebbre összpontosítva, *szelektív válogatásban összefoglalja*.

Az Adatgyűjtemény a fentieknek megfelelően röviden összefoglalja a témára vonatkozó *hazai fejlesztési irányzatokat*;

felsorolja és válogatottan kivonatossan közli a kötelező *jogi, műszaki és gazdasági szabályozókat*;

a *tipustervek és ajánlott tervek, szabványok és segédletek* felsorolása mellett ismerteti azok szükséges részleteit;

összegyűjtve közli a *műszaki-gazdasági normákat* és tájékoztat az ezeknek megfelelő, már felépült létesítményekről;

szakirodalmi összeállítást közöl, amely segíti a további ismeretek megszerzését.

Az Adatgyűjtemény tehát elsősorban *szabályozási információkat* dolgoz fel. Feladata nem jogszabály-gyűjtemény összeállítása, hanem az érvényes rendelkezések, szabályozások szelektált csoportosítása a rájuk való hivatkozással. Minthogy a témacsoportra vonatkozólag csupán szelektált (kivonatolt és csoportosított) jogszabályi, illetve szabályozási hivatkozásokat tartalmaz, nem helyettesítheti akár jogvita, akár peres eljárás során a hivatkozott rendelkezést, annak hatályos szövegét.

A sorozat fejlődése

Elsőként a *Kazánházak, kazántelegek* c. kiadvány készült el, amelyet mintapéldányként küldtünk szét építőipari vállalatoknak, műszaki tervező és beruházó szervezeteknek. A visszajelzések rendkívüli érdeklődésre mutattak, így 1976–1977 folyamán az alábbi témákat is kidolgoztuk és közreadtuk:

2. Épületfűtés és szellőzés I–II
3. Bevásárlóközpontok
4. Szolgáltató egységek

5. Parkológarázsok, parkolók
6. Orvosi rendelők
7. Üzletek, üzletházak, áruházak
8. Szállók
9. Óvodák, bölcsődék
10. Általános iskolák
11. ABC áruházak, szupermarketek
12. Diákszállók
13. Üzemi konyhák, éttermek
14. Mosodák
15. Gázellátás és fogyasztói berendezések
16. Víz-, csatorna-vezetékek
17. Villamos kapcsoló és átalakító állomások épületei

Az egyre fokozódó érdeklődésre való tekintettel 1978-ra a következő témákat tervezzük:

18. Piacok, vásárcsarnokok
19. Szakközép- és szakmunkásképző iskolák
20. Adatfeldolgozó- és számítógéppontok
21. Közműves vízellátás
22. Szennyvízfogók, derítők, tisztítók
23. Oktatási és tömegsport létesítmények
24. Villamos világítás
25. Felvonók, mozgólépcsők, mozgójárdák
26. Erősáramú ipari villamoshálózatok
27. Raktárak, többszintes és magasraktárak
28. Üzemi öltözők, fürdők

A sorozati kiadványokban mintegy 60 gyakran előforduló közhasznú létesítményt, illetve szakterületet érintve dolgozzuk fel az építőipari ágazati szabályozókat, a hatósági rendelkezéseket, illetve a kötelező és az ajánlott műszaki előírásokat.

A témák kidolgozása során fel kell deríteni az ágazati műszaki fejlesztési célokat, az ipari háttérre vonatkozó koncepciókat, és tekintettel kell lenni a fontos népgazdasági érdekekre is. Ezért a már megvalósult létesítményekre vonatkozó közhasznú adatokat is közreadjuk.

A kiadványok *tartalmi felépítése* a gyakorlat során a következőképpen alakult ki: [14]

- Bevezető
Összefoglaló, mutató
Fejlesztési irányzatok és célok
- I. Jogszabályok, szabványok, szabályzatok
 - II. Tipustervek, tervezési segédletek, műszaki előírások
 - III. Műszaki-gazdasági adatok: műszaki-gazdasági normák; ajánlott létesítmények
 - IV. Adat- és ábragyűjtemény
 - V. Katalógus- és prospektus-jegyzék
 - VI. Szakirodalomjegyzék

A sorozat továbbfejlesztésének lehetőségei

Az egyes létesítményekre vonatkozó adatgyűjtemény szerkesztési rendszere – az igények alakulása szerint – *rugalmasan továbbfejleszhető*. Így elképzelhető pl. az építési beruházásnak, mint folyamatnak pontos nyomonkövetése és szelektív információs kiszolgálása. Ebben az esetben a cél a témakörbe tartozó komplex adatok, illetve anyagok feldolgozása, amely *szelektív építési beruházási adatgyűjteményként* tarthat számot szakmai érdeklődésre.

De felmerülhet olyan ágazati információs igény, hogy egy konkrét építkezés (mint kivitelezési folyamat) összes szabályozási, rendészeti, építésfelügyeleti, munkavédelmi stb. rendelkezéseit, előírásait gyűjtsük össze a hely- és járdafoglalástól kezdve a közműbekötési intézkedéseket szabályozó tudnivalóig. Ebben az esetben sem a létesítményen van a hangsúly, hanem az építéshelyi munkák zavartalan végzését szolgáló intézkedéseken. Ezek információs anyagát – bármely adott építéshelyre alkalmazhatóan – *Szelektív adatgyűjtemény építéshelyek számára* címen lehetne összeállítani.

Áttekintve az építésügyi szelektív információs munka összetett feladatait, éppen az ismertett sorozat kapcsán merült fel az adatgyűjtemények folyamatos gondozásának szükségessége is. Ezért az *ÉTK folyamatosan figyel* az adatgyűjteményekben feldolgozott anyagra vonatkozó *változásokat* és szabályozás-változás esetén – de legalább évenként – ún. *változás-jelentést ad megrendelőinek*.

Ha a változás olyan mértékű, hogy változás-jelentéssel nem lehet megfelelően kiegészíteni az eredeti adatgyűjteményt, akkor az *ÉTK* az adatgyűjteményt – új évszámmal jelezve – kicseréli. (Az új kötetekért kedvezményes költségtérítést számítunk fel.)

A Szelektív Tervezési Adatgyűjtemény témái erősen körülhatároltak, csak *szűkebb szakmai kört érdekelnek* ezért csak kéziratos formában készülnek és nem kerülnek kereskedelmi forgalomba. Jelen tájékoztatásunk hasznos lehet mindazok számára, akik munkájukban erre az adatgyűjteményre kívánnak támaszkodni.

Összegezve a fentieket, megállapítható, hogy a fejlődés ellenére a szelektív információfejlesztés adatbázisai az *ÉTK*-ban túlnyomóan még ma is folyóiratok (főként cikk-jellegű) közleményeire támaszkodnak, amit jelentések (reportok), tudományos tanácskozások (konferenciák, kongresszusok, szimpóziumok stb.) beszámolóí, valamint szabadalmak, újítások, licencek ismertetői csak kisebb-nagyobb mértékben egészítenek ki.

Célul kell kitűzni, hogy a jövőben az adatbázisokban más fontos forrásoknak is be kell épülniök, így pl. a termékinformációkat szolgáltató katalógusoknak és prospektusoknak, illetve termékinformációs táraknak, vagy a

jogi és más normatív hatályú dokumentumoknak. Emellett a szelektív információterjesztésnek folyamatosan és rugalmasan alkalmazkodnia kell a publikáció, s általában a kommunikáció formáinak fejlődéséhez.

Irodalom

- [1] MOLNÁR I.: Az információs szaktezaurusz fogalma, rendszere és felépítése – különös tekintettel az építésügyi ágazati szaktezauruszok kialakítására. Bp. ÉTK. 1973. 391 p. /ÉTK Tájékoztatástudományi Tanulmányok 1./
- [2] KUNSZT Gy.: A számítógépes szelektált információ jelentősége a kutatóintézetek tevékenységében. IV. Orsz. Ép. Táj. Ért. 1972. okt. 23. Bp. ÉTK belső kiadv. 1972. 53–61. p.
- [3] HUJBER E. – ZENTAI T. – TOMCSÁNYI Gy.: Adatrögzítés, távadatátvitel, adatfeldolgozási módok. – A számítógép alkalmazása. Bp. Közg. és Jogi K. 1974. 124 p.
- [4] KOVÁTS T.: Az Építésügyi Tájékoztatási Központ tájékoztatási munkájának fejlődése = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 17. évf. 8–9. sz. 1970. 661–674. p.
- [5] VÁSÁRHELYI P.: Gépesített szakirodalmi tájékoztatási rendszerek tervezése és szervezése Bp. OMKDK. 1976. 106 p. /A Tudományos Tájékoztatás Elmélete és Gyakorlata 21./
- [6] KOVÁTS T.: 20 év az építésügy szolgálatában (Az Építésügyi Tájékoztatási Központ jubileumára.) Bp. ÉTK belső kiadv. 1970. 123 p. 38–46. p.
- [7] S.D.I. OMKDK Módszertani Körlevél 79. sz. 1973. június hó. 1–10. p.
- [8] PATEK F.: A szelektív információs szolgáltatás ráfordításai és várható eredményessége, tekintetbe véve a költségeket és a szolgáltatás várható hatékonyságát. Bp. ÉTK belső kiadv. 1972. 95–113. p.
- [9] MOLNÁR I.: A vállalati felsővezetés tudományos és szakmai tájékoztatása I. Bp. OMKDK, 1971. 87 p. /Módszertani Kiadványok 36./
- [10] TERECESSY Á.: Az építésügyi szakemberek körében végzett információ-igényvizsgálat és tanulságai. = Építésügyi Szemle, 1973. 9. sz. 270–273. p.
- [11] KOVÁTS T.: Új információs szolgáltatások az építésügyi tájékoztatásban. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 23. évf. 8–9. sz. 1976. 354–357. p.
- [12] KOVÁTS T.: A szelektív „gyorsinformációs” tájékoztatás innovációs hatékonysága az építésügyi ágazatban. (A gyorsinformációs tájékoztatási rendszer innovációs eredményei 1973–1976.) MTA kut. téma, 1976. kézirat, 44 p. mell. 7.
- [13] KOVÁTS T.: A szelektív információterjesztés (SZIT) újabb törekvései az építésügyi tájékoztatásban = Építésügyi Szemle, 1977. 2. sz. 59–64. p.
- [14] Vállati tájékoztatási kiadványok készítése. OMKDK Módszertani Körlevél 84. sz. 1975. május hó. 1–13. p.

* * *

**KOVÁTS T.: Az építésügyi szelektív
információs szolgáltatások**

Az építésügyi ágazati tájékoztatás hagyományos információs szolgáltatási formáit fokozatosan korszerűsíteni kell és jobban érvényre kell juttatni a szolgáltatásokban a felhasználók érdekében a szelektivitás elvét. A szerző ebből a szempontból nézve ismerteti az Építésügyi Tájékoztatási Központ (ÉTK) szolgáltatásait és kiadványait a témafigyelési és referáló-kartonszolgálatot, az építőipari világszínvonal-vizsgálatokat, a termék-igényvizsgálatokat, az Építéstervezés c. gyorsindexet, az építőipari termékinformációs szolgálatot és a Szelektív Tervezési Adatgyűjtemény c. sorozatot. Végül vizsgálja a rendszer továbbfejlesztésének lehetőségeit.

* * *

**KOVÁTS, T.: SDI services
in building information**

The author advocates the gradual modernization of the conventional methods of building information; the principle of selectivity should strictly be followed in the interest of the users. The article describes the services and publications of the Building Information Center (ÉTK): the current awareness and card services, the surveys of world standards, the surveys of demand of building products, the quick-index „Építéstervezés” (Building Design), the information service on building products and the series of selective data collections for planning and design. Finally, the author considers the possibilities of developing the system.

**КОВАЧ, Т.: Избирательное распространение ин-
формации по строительству**

Традиционные виды информационных услуг в области строительства необходимо постепенно совершенствовать и внедрять принцип избирательности при обслуживании потребителей. Автор именно с этой позиции рассматриваются информационные услуги и издания Информационного центра по строительству: служба ИРИ и реферативных карточек, исследования мирового уровня в области строительства, исследования изделий и спроса, указатель „Планирования в строительстве”, служба информации об изделиях строительной промышленности, серии „Селективный сборник данных по проектированию”. В статье рассматриваются также возможности дальнейшего совершенствования информационного обслуживания в области строительства.

* * *

**KOVÁTS, T.: Selektive
Informationsdienste für das Bauwesen**

Die traditionellen Dienstleistungsformen des Industriezweiges Bauwesen bedürfen einer stufenweisen Modernisierung, wobei im Interesse der Benutzer das Prinzip der Selektivität mehr zur Geltung gebracht werden soll. Der Verfasser erörtert die Dienstleistungen und Publikationen des Informationszentrums für das Bauwesen (ÉTK): der laufende Dokumentations- und Referatekartendienst, die Weltstandarduntersuchungen, die Produktenbedarfuntersuchungen, den Schnellindex „Építéstervezés” (Bauentwurf), den Produkteninformationsdienst und die Serie „Selektive Datensammlung für den Bauentwurf”. Abschliessend beschreibt der Verfasser die Möglichkeiten zur weiterentwicklung des erörterten Informationssystems.

